

ABŞ-nyň Prezidenti kim bolarka?

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 23 января, 2025

ABŞ-nyň Prezidenti kim bolarka? ABŞ-nyň PREZIDENTI KIM BOLARKA?

ABŞ-da geçirilen soňky pikir soralşygyň netijeleri Demokratlar partiýasyndan talaşgärlige hödürlenýän, Prezidentiň öñki kömekçisi Jo Baýdeniň öñe saýlanýandygyny görkezdi. Hatda Baýdeni 14 utuk önde görkezýän pikir soralşygyň netijeleri-de bar.

Amerikan halky Jorj Floýd atly garaýagyz raýatyň Minnesotada polisiýanyň agyr jenaýatynyň pidasyna öwrülmeginden soň başlan protestlere we hak-hukuk talaplaryna doly goldaw berýär. Her ýüz adamdan segseni garaýagyz raýatlara deň göz bilen garalmaýandygyny we jynsparazýlykly çemeleşilýändigini pikir edýär.

“Ýurduň gowy dolandyrylyandygyna ynanýarsyňyzmy?” diýen soraga bolsa, her ýüz adamdan altmyş ikisi “Ýok!” diýen jogaby berýär.

Ýagny ähli görkezijiler Baýdeniň peýdasyna.

Emma otuz alty ýyllap senatorlyk eden ýetmiş sekiz ýaşly talaşgäriň iñňän möhüm käbir hendikaplary bar.

Teleýaýlyma düşende gojanyň keşbini bermäge ýykgyň edýär.

Üns beriň, garry diýemok, goja diýýärin. Çünkü garrylyk bilen gojalygyň kän tapawudy bar!..

Mysal üçin, arada “Ulusa sesleniş” formatynda 25 minutlyk söz sözledi. Açyk ýygynaklar we metbugat serişdeleriniň toplanşyklary bilen deňeşdirenlərimizde az wagtyň içinde birnäçe gezek uzyn-uzyn üsgürdi. Hususanam wideokamera seredýän ýaly edip, öñden taýýarlanan teksi okamagy üpjün edýän prompter enjamydaky yzygiderlilige ýetişmedi.

Ýagny öñünden geçen ýazgyny arkaýyn okap bilmedi.

Delawaryň öñki senatory Baýden barada Wašingtonda on ýyllap

ilçi wezipesinde oturan we şol döwrüň Waſingtonynda iň täsirli baş ilçiniň biri hökmünde görkezilen tejribeli dana diplomatymyz Şükrü Elekdagyň pikirini soradym.

Ol "Senator saýlanan şatynda rumly saýlawçylaryň agdyklyk edýändigi sebäpli Gresiyanyň yñdarma tarapdarydyr" diýip başlan sözünü şeýle dowam etdi:

"Ilçi bolup Waſingtona gidenimde amerikan syýasatynda täsirli orny eýeleýän şahslar bilen görüşüp, Türkýäniň doktrinasyny düşündirýärdim. Jo Baýden bilenem görüşmekçi bolupdym, emma ol randewu bermedi. Günlerde bir gün Kongresiň naharhanasynda duş geldim-de, ýanyna bardym. Özümi tanadanymdan soň randewu (gepleşik, duşuşyk) talabomyň bardygyny gaýtadan mälüm etdim. Şonda göni ýüzüme dikanlap: "Siziň bilen görşaýemde-de, pikirlerimi üýtgedip bilmen!" diýdi welin, onuň bilen duşuşjak bolmagyň biderekdigine düşündim!..."

Meniň bilen görseen beýleki daşary syýasat boýunça hünärmenlerem Baýdeniň "Gresiyanyň tarapdary, Türkýäniň garşıdaşy" taraplarynyň bardygyny nygtadylar.

Kowid-19 (koronawirus) ýokanjyndan öň ykdysadyýeti aýaga galdyryp, işsizligi ýok diýiljek derejä düşürendigi sebäpli Demokrat partiýalylar tarapyndanam saýlanymagyna garaşylan Donald Tramp pandemiýa döwründe kabul eden kararlary we başlybarat ugur-utgasyz çykyşlary sebäpli kän utuk ýitirdi. Özem ýokanja garşı tutlusyga çykýan ýaly çykyşlary ony jany-teni bilen goldaýan tarapdarlarynda-da lapykeçlik döretdi. Jorj Floýd wakasyndan soňky gözegçiliksiz özünü alyp baryşlary bolsa, oña gönükdirilen tankydy oklaryň gürelmegine sebäp boldy.

Tramp halk köpcüliginiň agzyny alardyp, toparlara bölüp, biribirine garşı öjükdirip saýlawçylaryň jylawyny ele alaryn öydýär we täzeden saýlanmak üçin mitingler geçirjegini aýdýar. Emma bitarap synçylar koronawirusyň ikinji ýokanç tolkunynyň ABŞ-ny uran ýagdaýynda, onuň saýlanmaga bolan hiç hili mümkünçiliginiň galmajagyny aýdýarlar...

Merhum Süleyman Demirel syýasatda bir hepdäniň juda möhümdigini, şol bir hepdäniň içinde köp zady üýtgedip bolýandygyny aýdardy.

Trampyň tarapdarlary-da Prezidentlik saýlawynyň geçiriljek 3-nji noýabr gününe çenli dört aýa golaý wagtyň bardygyny we onuň şertleri öz peýdasyna öwrüp, täzeden saýlanjagyny aýdýarlar.

Hatda bu babatda jedele-de girmekden çekinenoklar...

Jedellerine tutaryk hökmünde-de Baýdeniň taýýarlyksyzdygyny we gojalşandygyny, munuň tersine Trampyň ykdysadyýeti dolandyrmakdaky ukyp-başarnygy görkezýärler. Olar täze ýasaýyş-durmuş formasy bilen birlikde ykdysadyýetiň çalt janlanjagyna we ýokanç döwründe artan işsizlik derejesiniň peseljegine ynanýarlarlar...

Görnüp duran hakykata we uzyn gepiň gysgasyna seretmeli bolsa: Baýden açyk-aýdyň önde barýar, emma bu onuň heniz gutarnykly ýeňiş gazanjakdygyny aňlatmaýar.

Ugur DÜNDAR.

"Sözcü" gazeti, 12.06.2020 ý.

Terjime eden: Guwanç MÄMILIÝEW,
Stambul uniwersitetiniň talyby. Publisistika